

Ska vargtikar förmås adoptera främmande valpar?

Foto: Lina Ricklund (hägn)

Beslutet om licensjakten på 27 vargar (28 sköts) som genomfördes i januari 2010, var kopplat till villkoret att högst 20 vargar med ”nytt friskt blod” skulle införlivas i den inavlade svenska vargstammen till 2014. När förutsättningarna för inflyttningen först nu börjar undersökas, dyker hinder upp i form av smittorisk och karantänsbestämmelser. Ett förslag som också diskuteras är utsättning av genetiskt tillräckligt obesläktade valpar i de vilda vargarnas lyor.

Inflyttning av vargar stöter på patrull

I den rovdjurspolitik som nyligen är fastslagen för vargen, motiverade politikerna licensjakt på varg med att detta skulle skapa ”acceptans” för inflyttning av vargar med ”nytt friskt blod”, som kan minska inaveln hos den skandinaviska vargpopulationen. Jakten på 28 vargar i en population på drygt 200 vargar genomfördes i början av 2010, men några konkreta planer på inflyttningen finns ännu inte. Att planera för inflyttning har visat sig vara mycket svårare än vad politikerna räknade med. Svårigheterna handlar främst om risken att få in bandmask och rabies till Sverige.

Sverige och Norge är relativt unika i Europa genom att flera sjukdomar saknas här i och med vårt geografiska läge. De sjukdomar, som främst är aktuella i samband med en vargflytt inom Sverige och från andra länder, är angrepp från hundens och rävens dvärgbandmask samt rabies.

Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Naturvårds-

verket har fått i uppdrag av regeringen att göra en riskbedömning av sjukdomssmitta vid en inflyttning av vargar utifrån.

Uppdraget är inte redovisat ännu, men troligen är den reella risken låg för att en inflyttad/invandrad individ bär på bandmask eller rabies. Riskbilden beror självklart på var individerna ursprungligen kommer ifrån, men hittills har ingen invandrad varg visat sig bära på bandmask eller rabies.

DET KOMMER MED all sannolikhet att krävas karantänsbestämmelser motsvarande reglerna för hund, det vill säga sex månaders karantän. Under den tiden får de vilda vargarna inte ha någon kontakt med människor för att inte vänja sig vid människor och de får inte ha kontakt med andra djur pga smittorisken. Men de måste få mat. Dessa krav innebär avsevärda logistiska problem, med inhägnader som isolerar vargarna från exempelvis gnagare och liknande.

Den reella risken att de aktuella bandmas-

karna och rabies förs in i Sverige är betydligt högre för de tusentals tamhundar som tas med under semestern till den europeiska kontinenten eller som illegalt tas in i Sverige från exempelvis Spanien. Men frågan kvarstår och vilken svensk myndighet vill ta på sig ansvaret att godkänna en flytt av vargar som kan sprida bandmask, som leder till risker för bär- och svamplockare?

ETT ALTERNATIV ÄR att i stället placera ut 1-3 veckor gamla vargvalpar uppfödda i fångenskap (med föräldrar från en population som inte är närbesläktad med den svenska inavlade populationen) i lyor med existerande vilda vargvalpar. Det bedöms då möjligt att kontrollera och eliminera eventuella sjukdomar.

Det finns även problem med den metoden. Valparna måste troligen födas upp i djurparker, dessutom kommer det att dröja flera år innan valparna är tillräckligt stora för att ha möjlighet att bilda par och reproducera

Vargjakten – en tung plikt

...om man ska tro studien av 2010 års licensjakt i Sverige "Att jaga varg" från Centrum för Forskning om Offentlig Sektor, CEFOS, där man dragit slutsatser baserade på ett fåtal jägares uttalanden.

sig i det vilda. Studier visar att endast 50 procent av vargarnas valpar överlever sitt första år och av de överlevande beräknas endast hälften kunna gå in i den framtida reproduktionen. Det betyder att kanske endast en fjärdedel av de utsatta valparna kommer att gå in i reproduktionen. För vuxna flyttade vargar är motsvarande reproduktionsframgång 33 procent, enligt erfarenheter från Nordamerika.

Om man väljer metoden med valpflytt innebär det att maximalt 20 valpar kan föras in i den svenska populationen till 2014. Av dessa kommer då endast en fjärdedel gå in i aveln, först flera år senare, vilket innebär att åtgärden i längden inte kommer att göra något större avtryck på den inavel som idag existerar. Det måste till mångdubbelt fler valpar om denna metod skall få effekt.

Dessutom kan endast ett fåtal valpar från samma föräldrapar i fångenskap föras in i aveln, eftersom de ju själva är släkt med varandra. Detta innebär att de föräldrapar som skall föda upp valparna i fångenskap måste bytas ut efter en eller två reproduktioner vilket i sin tur innebär att det måste finnas många olika föräldrapar som skall hysas i hägn. Det blir till slut ett mycket komplicerat och logistiskt svårhanterat arbete.

Vargar som är kandidater för genetisk förstärkning bör heller inte vara släkt med varandra, enligt rekommendationer från populationsgenetiker.

Ytterligare komplikationer med vargvalpar är att det finns flera ärftliga sjukdomar hos djurparksvargarna (som drabbar ögon, kotor och hjärta) som inte får spridas ut i det vilda, samt att valparna i fångenskap normalt föds flera veckor senare än i det vilda. Det finns stor risk att dessa små valpar inte kommer att överleva om deras "nya" syskon är flera veckor äldre.

DE STORA PROBLEMEN som först nu visar sig med risker för spridning av sjukdomar, samt att det fortfarande saknas konkreta planer för hur själva vargflytten eller valpflytten ska gå till, visar på att beslutet om vargflytt som den svenska regeringen drev igenom 2009 inte var genomtänkt.

Turordningen på de politiskt fastslagna åtgärderna – att först genomföra jakt och därefter undersöka förutsättningarna för att flytta in vargar – kan från ett naturskyddsperspektiv inte vara annat än fel. För att uppnå målet om en livskraftig vargstam borde regeringen, som beslutade om vargjakten, först ha säkerställt hur man kan lösa problemen med inaveln i populationen, samt vad som krävs för att vargstammen ska uppnå gynnsam bevarandestatus – och först därefter tagit ställning till om jakt var lämpligt.

TOM ARNBOM

Varför gav sig några tusen jägare ut i skogen för att skjuta varg den 2 januari 2010?

Man skulle ju kunna tro att det var för att de tycker det är kul att jaga. För att det är lite extra häftigt att jaga stora rovdjur. Och för att de inte gillar att någon annan tar för sig av rådjur och älg på jaktmarkerna.

Sådär amatörmässiga och grovt tillryggade slutsatser kan man dra om man saknar den rätta akademiska skolningen. Tur att Göteborgs Universitet inrättat Centrum för Forskning om Offentlig Sektor (CEFOS) för att sprida ljus i mörkret.

Vargjakten – meddelar forskarna Annelie Sjölander-Lindqvist, Marianne Karlsson och Serena Cinque i CEFOS-rapporten Att jaga varg – var "inte bara en lokal företeelse i ett globalt sken". Vari från det globala skenet kom och exakt vad jakten var därutöver kan jag tyvärr inte redogöra för, trots att jag läst meningerna långsamt hundra gånger.

Däremot har CEFOS lärt mig att jägarna inte upplevde vargjakten som särdeles positiv, utan mer som en plikt. De tog sitt förvaltningsuppdrag på allvar, det var vad det handlade om. Man letar förgäves i rapporten efter en förklaring till varför jägarorganisationerna i årtal sprungit som illrar i maktens korridorer för att få riksdag och regering att belasta medlemmarna med vargjaktens tunga börda. Däremot förklarar CEFOS-rapporten med tillbörlig vetenskaplighet hur det kom sig att så många kände sig tvingade att utföra sin jägarplikt så snart det blev skjutlust första jakt dagen. Det berodde inte alls på att alla väldigt gärna ville skjuta en varg och var rädda att andra skulle hinna före. Nej, förklarar CEFOS, jakten kom att uttrycka en uppdämd önskan att få delta i besluts- och förvaltningsprocesser. Det var liksom det där uppdämda som gjorde att det blev så stressigt.

CEFOS-forskarna grundar sina slutsatser

på ett gediget vetenskapligt underlagsmaterial. De har suttit med och lyssnat på tre temakvällar och en studiecirkel om vargjakten. Och så har de intervjuat jägare och jaktledare, 35 stycken närmare bestämt, och en av dom sa så här:

– Jag kan garantera att ingen seriös jägare i Dalarna påstår att det är kul med vargjakten.

Så nog är de vetenskapliga bevisen för att vargjakten upplevdes som en plikt blytung, alltid. Och slutsatsen att jägarnas förtroende för beslutsfattare ökat som ett resultat av licensjakten vilar på samma solida grund. Flera av de intervjuade säger nämligen att det gjort det, meddelar forskarna.

Någon kanske tycker att de kunde kostat på sig att nämna hur många "flera" är i detta fall, eftersom de uppenbarligen har räknat. Men snälla, med en sådan naturvetenskaplig petimeter-attityd skulle man ju kunna ställa vilka absurda krav som helst. Som till exempel att forskare som vill

bli tagna på allvar ska redovisa hur de valt sina intervjuobjekt.

Sådär kan man ju inte hålla på. Det måtte väl räcka med att rapporten redovisar följande citat från en av de 35 intervjuade jägarna till stöd för slutsatserna om acceptansen:

– Det var bra att myndigheter lyssnar in på båda sidor av saken och tillät en liten jakt.

På försätsbladet till rapporten säger sig CEFOS vilja samla forskare till samarbete i en kreativ forskningsmiljö. De verkar ha lyckats bra med kreativiteten.

ROGER OLSSON
Ordförande
Svenska Rovdjurs-
föreningen

